

Д/Р
12572

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
(повне найменування вищого навчального закладу)

Філологічний факультет
(повне найменування інституту/факультету)

Кафедра прикладної лінгвістики
(повна назва кафедри)

Д и п л о м н а р о б о т а

бакалавра
(освітньо-кваліфікаційний рівень)

ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ТИПАЖ «ОДЕСИТ»
(на матеріалі одеських пісень та анекдотів)

«Linguo-cultural type “Odessite” (resident of Odessa)»
(based on Odessa songs and jokes)

Виконала: студентка *денної* форми навчання
напряму підготовки 6.020303 Філологія
Попович Наталія В’ячеславівна

Керівник к.філол.н., доц. Шевчук Л.В.

Рецензент д.філол.н., доц. Яроцька Г.С.

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

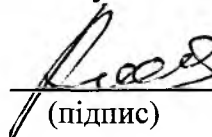
№ 10 від 28 квітня 2016 р.

Захищено на засіданні ЕК № 5

протокол № __ від ____ 2016 р.

Оцінка Відмінно! А 195
(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

 проф. Кондратенко Н.В.
(підпис)

Голова ЕК

 проф. Кондратенко Н.В.
(підпис)

Одеса – 2016

780709

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ТИПАЖ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ	8
1.1. Історія виникнення та розвитку лінгвокультурології як науки	8
1.2. Поняття лінгвокультурного типу	10
1.3. Критерії виділення лінгвокультурних типів	13
1.4. Структура та алгоритми дослідження лінгвокультурних типів	16
Висновки до першого розділу	18
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ТИПАЖ «ОДЕСИТ» У ГУМОРИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	20
2.1. Методи експериментального дослідження лінгвокультурних типів у лінгвістиці	20
2.2. Аналіз лінгвокультурного типу «одесит» у художньому та публіцистичному дискурсах	22
2.3. Аналіз лінгвокультурного типу «одесит» у піснях та анекдотах	26
2.4. Порівняльний аналіз уявлень про лінгвокультурний тип «одесит» в індивідуальній свідомості	31
Висновки до другого розділу	34
РОЗДІЛ 3. МОДЕЛЮВАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО ТИПУ «ОДЕСИТ»	35
3.1. Поняттєві ознаки лінгвокультурного типу «одесит»	35
3.2. Соціокультурна довідка про лінгвокультурний тип «одесит»	36
3.3. Ціннісні ознаки лінгвокультурного типу «одесит»	38
3.4. Образні ознаки та паспорт лінгвокультурного типу «одесит»	41
Висновки до третього розділу	49
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	55
ДОДАТКИ	

ВСТУП

У ХХІ столітті актуальним є дослідження мови не як системи знаків, а як феномену, що відображає соціальні, культурні та аксіологічні зміни у суспільстві. Таким чином, мова розглядається в нерозривному зв'язку із людиною. Зважаючи на це, ще у ХХ столітті виникають нові лінгвістичні дисципліни: психолінгвістика, соціолінгвістика, когнітивна лінгвістика та лінгвокультурологія.

Найважливішим поняттям лінгвокультурології стало поняття концепту. Поруч із ним у дослідженнях сфери лінгвокультурології з'явилися й інші об'єкти опису. Одним з них є лінгвокультурний типаж.

Лінгвокультурні типажі (далі – ЛТ) є значущими феноменами культури, вивчення яких допомагає не лише всебічно розглянути їх для визначення особливостей національного характеру, а й відстежити динаміку розвитку типажу в лінгвокультурному оточенні.

Багато досліджень з опису й моделювання ЛТ проводили російські мовознавці. Велика кількість досліджень ЛТ представлена дослідниками двох наукових шкіл – волгоградської (В. І. Карасик) і воронезької (Й. А. Стернін).

Досліджено ЛТ на матеріалі не лише *російської* мовної свідомості: В. І. Карасик («російський інтелігент», «нехлюй», «фанат»), М. М. Іванова («російський підприємець»), Є. А. Єліна (ЛТ російської армії в історичному аспекті), Ю. О. Квартовкіна («російський дворянин»), А. В. Олянич (лінгвосеміотичні дискурсивні презентаційні характеристики комунікативного типажу «піжон»); М. В. Мироненко (комунікативна поведінка «блазня»), О. О. Клименко (комунікативний типаж «менеджер»), І. І. Дубініна («начальник»), М. Р. Желтухіна («політик»), О. В. Лутовінова («ламер»), В. І. Шестерніна («веб-дизайнер»), А. А. Опара («комсомолець»), Я. А. Волкова («зла свекруха»), а й на матеріалі *англійської*: Г. Ю. Коровіна, («англійський сноб»), Т. В. Бондаренко («англійський дворецький»),

Л. Н. Бровікова («англійський вікарій»), Л. П. Селіверстова («зірка Голлівуда»), Є. Ю. Скачко («англійський лицар»), А. Г. Михайлова («англійський бізнесмен»), О. А. Ярмахова («англійський дивак»), В. В. Дерев'янська («англійський колоніальний службовець»), Т. А. Івушкіна («англійський аристократ»), І. О. Мурзінова («британська королева»; **американської**: Є. В. Гуляєва («американський адвокат») Ю. В. Какічева («американський гангстер»), В. М. Радван («американський супермен»), М. В. Міщенко («американський ковбой»); **китайської**: А. О. Рощина (емблематичні характеристики лінгвокультурного типу «китайський цілитель»).

Проводяться й порівняльні дослідження аналогічних ЛТ: О. О. Дмитрієва – дисертація «Лингвокультурные типы России и Франции XIX века» [11] («гусар», «козак», «декабрист», «світський москвич», «світський парижанин», «буржуа», «гризетка», «французький модник»); Т. Ю. Тамерьян і Т. С. Валієва – «Лингвокультурные типы «пожилой человек» и «ацаергаеадаеймаг» в языковом сознании русских и осетин».

В українському мовознавстві дослідженням ЛТ займалися Є. М. Санченко («елітарна мовна особистість з діалектним субстратом») [33], Т. М. Сукаленко («козак», «чиновник»), М. А. Сулова (ЛТ «мусульманка» на матеріалі іспанської та французької мов), І. В. Змійова («маклер»), І. Б. Бордуляк («неформал»), К. О. Ахтирська («англійський дивак»), О. П. Дубчак (узагальнені образи «кум» та «сват» як ЛТ української мови), В. М. Стуліна («божевільний геній», «номад», «чоловік-андрогін», «фригідна жінка», «мати-тиран» у німецькому постмодерністському дискурсі). У 2015 році у СНУ ім. Л. Українки О. Ю. Бондарчук захистила дисертацію «Лінгвокультурний типаж «aussteiger» у сучасному німецькому дискурсі» [4].

У порівнянні із дослідженнями російських вчених, вивчення різноманітних ЛТ в українському мовознавстві знаходиться лише на початку свого розвитку, але отримані результати демонструють перспективність і

актуальність досліджень ЛТ, оскільки «узагальнені типи особистостей в рамках певної лінгвокультури і певного історичного періоду втілюють у собі важливу інформацію про реальність комунікативних поведінкових норм» [10, с. 3]. Тому, на наш погляд, вивчення ЛТ «одесит» є необхідним та актуальним.

Об'єктом дослідження у випускній роботі є лінгвокультурний типаж «одесит» як стереотипний образ особистості, що є значущим для української лінгвокультури.

Предмет дослідження – поняттєві, образні та оцінні ознаки ЛТ «одесит», зафіксовані в мові (у лексикографічних джерелах, анекдотах, піснях, художньому та публіцистичному дискурсах, опитуванні носіїв мови).

Метою нашої випускної роботи є характеристика та моделювання паспорта ЛТ «одесит».

Мета передбачає розв'язання наступних завдань:

- 1) розглянути основні поняття та положення лінгвокультурології як науки;
- 2) проаналізувати історію виникнення і досліджень теорії лінгвокультурних типажів у зарубіжному та українському мовознавстві;
- 3) провести експеримент на виявлення характерних ознак ЛТ «одесит» у свідомості носіїв сучасної української лінгвокультури;
- 4) проаналізувати характеристики ЛТ «одесит» у художньому та публіцистичному дискурсах, текстах анекдотів і пісень; виділити у них характерні риси ЛТ «одесит»;
- 5) виявити інтегральні та диференційні риси ЛТ «одесит» в уявленнях одеситів та жителів інших міст;
- 6) виявити поняттєві ознаки типу «одесит» на матеріалі лексикографічних джерел;
- 7) виділити типові образні та оцінні ознаки ЛТ «одесит»;
- 8) змоделювати паспорт ЛТ «одесит».

Матеріалом для аналізу у випускній роботі слугували дані лексикографічних джерел, 37 фрагментів текстів художнього дискурсу і 25 публіцистичного, 24 анекдоти, 30 пісень, результати анкетування 100 інформантів.

Наукова новизна роботи зумовлена вибором ЛТ «одесит» як об'єкту дослідження», вивченням його образних та оцінних ознак на матеріалі пісень та анекдотів.

Теоретичною основою дослідження стали роботи В. І. Карасика, О. О. Дмитрієвої, І. О. Мурзінової, Т. М. Сукаленко, О. Ю. Бондарчук.

Теоретична цінність. Загальні висновки виконаного дослідження можна використовувати при вивченні таких дисциплін, як когнітивна лінгвістика, лінгвокультурологія, міжкультурна комунікація, переклад, стилістика та лінгвокраїнознавство; робота може використовуватися як зразок опису інших ЛТ у подальших дослідженнях.

Практична значущість випускної роботи полягає в можливості подальшого використання висновків, викладених у дослідженні для застосування їх при укладанні тлумачних словників та словників концептуальної лексики; застосуванні їх у таких галузях лінгвістичної науки як семантика, лексикологія, когнітивна лінгвістика, культурологія, реклама, PR та в художній творчості.

Для написання роботи застосовується комплекс таких *методів дослідження*: описовий, концептуальний аналіз, метод аналізу словникових дефініцій, дискурсивний аналіз; експериментальні методи: лінгвістичний асоціативний експеримент, інтерпретація інформантами псевдотавтологічних конструкцій, написання інформантами коротких творів на визначену тему. Прийом кількісних підрахунків використовувався при аналізі даних.

Роботу було *апробовано* на Науковій студентській конференції філологічного факультету ОНУ ім. І. І. Мечникова у 2014 році.

Структура випускної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів («Лінгвокультурний типаж як об'єкт дослідження», «Лінгвокультурний типаж «одесит» у гумористичному дискурсі», «Моделювання лінгвокультурного типажу «одесит»»), висновків, списку використаної літератури та додатків.

ВИСНОВКИ

Вивчення лінгвокультурних типажів – перспективний напрямок розвитку лінгвокультурології. Теоретична цінність аналізу лінгвокультурних типажів полягає у поясненні культурно значущих смислів, що складають специфіку національно-культурного світобачення народу.

Хоча у наш час теорія лінгвокультурних типажів інтенсивно досліджується і розробляється за кордоном, в Україні існує безліч лінгвокультурних типажів, які відбивають національну специфіку народу і потребують ретельного вивчення, тому в українських мовознавців є достатньо причин для подальшого вивчення теорії лінгвокультурних типажів. У зв'язку з необхідністю опису лінгвокультурних типажів в Україні, у нашій випускній роботі ми досліджували лінгвокультурний типаж «одесит».

Наше дослідження складалося з декількох етапів. На початку його метою було вивчення літератури за темою, визначення мети та завдань дослідження, плану проведення експерименту. Досить важливим для орієнтування в зазначеній темі було з'ясування специфіки та розвитку понять «концепт» та «лінгвокультурний типаж».

У **першому** розділі нами було проведено комплексний аналіз наукових робіт, присвячених вивченню лінгвокультурних типажів і пов'язаних з ними понять, які доповнюють і розширюють їх визначення та характерні ознаки; ми розглядали типології лінгвокультурних типажів, їх структуру, критерії виокремлення та методи дослідження.

У нашій роботі за основу були взяті теоретичні положення, висунуті В. І. Карасиком і О. О. Дмитрієвою, які характеризують лінгвокультурний типаж як сукупність ознак певного типізованого індивіда і рис, характерних для соціальної та етнічної групи, до якої він належить.

Що стосується типології лінгвокультурних типажів, то вони знаходяться на стадії розробки. Цим питанням займаються О. О. Дмитрієва, В. І. Карасик і І. О. Мурзінова. Вчені висунули різні підстави, на яких будуються класифікації лінгвокультурних типажів, серед яких приналежність до того чи іншого соціуму, суспільна оцінка, ступінь вираження впізнання образів, асоціативна ознака, реальність мовної особистості.

Наступним етапом нашого дослідження був збір матеріалу та проведення експериментального дослідження. Матеріалами нашого дослідження були одеські пісні та анекдоти, дані лексикографічних джерел, а також фрагменти текстів художнього і публіцистичного дискурсів та результати анкетування 100 інформантів.

У другому розділі, користуючись даними Електронного корпусу української мови та Національного корпусу російської мови, для опису лінгвокультурного типажу «одесит» ми проаналізували 39 слововживань лексеми «одесит» у художній прозі в період з 1880 по 2014 роки, та 22 слововживання у публіцистиці в період з 2000 по 2013 рік.

За результатами нашого дослідження у художніх текстах одесит постає як людина **немолода, але весела, смілива, вихована, енергійна, не байдужа до протилежної статі. Одесит пишається своїм містом, походженням, виокремлює себе як представника окремої національності.**

Проаналізувавши публіцистичний дискурс, ми виявили істотно відмінну (у порівнянні з художнім дискурсом) низку характеристик: **некультурність, жадібність, шахрайство, пиха.** Серед позитивних ознак – **вірність, завзятість.** Спільними рисами для обох дискурсів були **любов до свого міста, позитивне ставлення до життя, гумор.**

При вивченні гумористичного дискурсу ми проаналізували 30 пісень та 24 анекдоти. Розглянувши цей мовний матеріал, ми виявили, що у

гумористичному дискурсі одесита можна охарактеризувати як **хитрого, жадібного, веселого бонвівана, який безмежного любить своє місто.**

Наступним етапом нашої роботи було експериментальне дослідження, яке складалося з асоціативного експерименту, написання інформантами коротких творів (топіків) на тему «Коли я думаю про.., я уявляю собі...», та інтерпретації псевдотавтологій типу «Одесит – це одесит». У нашому дослідженні взяли участь 100 інформантів віком від 16 до 84 років різної статі.

Результати експериментального дослідження виявили такі найчастотніші асоціації: **море, єврей, гумор, Привоз, моряк, тільник, гроші, сміх, хитрий.**

У нашому дослідженні ми проаналізували 500 реакцій на слово-стимул «одесит», розподілили отримані реакції на дві групи (одесити та жителі інших міст). За результатами експерименту обсяг реакцій з негативною конотацією в першій групі (одесити) складає приблизно 5% від загальної кількості, а у другій групі – 15%. Загалом, кількість негативних конотацій складає приблизно 10,4%.

Таким чином, ми дійшли до висновку, що ЛТ «одесит» загалом є позитивним лінгвокультурним типажем, проте викликає більше негативних асоціацій у жителів інших міст. На нашу думку, з одного боку це пов'язано із широким поширенням стереотипних рис характеру одесита в художній літературі та гумористичному дискурсі. а з іншого, у зв'язку із існуванням у кожній лінгвокультурі концепту «свій/чужий», який може підсвідомо формувати негативне ставлення до членів інших груп через незнайомість, чужорідність.

На наступних етапах нашого дослідження написані інформантами твори слугували матеріалом для опису оцінних та образних ознак ЛТ «одесит» та створенні його паспорта.

У зв'язку з цим у **третьому** розділі ми здійснили спробу створити модель лінгвокультурного типу «одесит». До його моделі входять поняттєві, оцінні, образні характеристики та соціокультурна довідка.

При дослідженні поняттєвих ознак ми порівняли частотність слововживань лексеми «одесит», розглянули її дефініції в словниках, її словотвір. Так, лексема «одесит» є однією із найчастотніших лексем, які називають мешканця того чи іншого міста. Слід зазначити нетиповий для назв мешканців міст непродуктивний суфікс «-ит», який частіше використовується не для назв міський жителів, а при утворенні назв учасників соціальних або релігійних груп.

У соціокультурній довідці ми визначили час створення ЛТ «одесит», розглянули його прототипи та прецедентні імена. Початок існування ЛТ «одесит» можна умовно ототожнити із рескриптом імператриці Катерини II про заснування 27 травня 1794 року на місці Хаджибея нового портового міста Одеса. Ми не можемо прив'язати досліджуваний нами типаж до певного прототипу, але найяскравішими прототипічними представниками ЛТ «одесит» є М. М. Жванецький, Р. Карцев, Б. Барський.

При дослідженні оцінних характеристик ми порівняли ставлення одесита до самого себе та ставлення інших до нього. Ми дійшли висновку, що одесит позитивно ставиться до самого себе та інших одеситів, є веселим, відкритим, простим. Він самовпевнений, він знає і не приховує свої негативні риси характеру, але й не намагається перебороти їх. Одесит не є колективістом, він сам по собі; він енергійний та спритний.

При створенні паспорта ми виявили такі його загальні ознаки: молодий, стрункий, добре вдягнений високий чоловік. Основними рисами характеру одесита є почуття гумору, оптимізм, хитрість, активність, простота, жадібність, підприємливість. Одесит займає поважне становище в суспільстві, прагне інтелектуально і творчо розвиватися, поважає сімейні цінності, любить відпочивати, розважатися. Типовими професіями є

підприємець, продавець, моряк. Якщо звернути увагу на мовлення сучасного одесита, то можна зазначити, що для сучасного одесита використання «одеського» койне майже не характерне. Сфера його використання – художній та гумористичний дискурси.

Можемо зазначити, що ставлення до одесита як до стереотипного образу, якому притаманні гумор, хитрість, жадібність залежить від віку. Тобто ми можемо зробити припущення, що лінгвокультурний типаж «одесит» поступово втрачає свої стереотипні риси, і, можливо, у майбутньому цей типаж зазнає значних трансформацій.

На нашу думку, моделювання лінгвокультурного типажу за О. О. Дмитрієвою допомагає не лише детально розглянути його з різних боків, а й прослідкувати подальші можливості розвитку цього типажу у певній лінгвокультурі.

Таким чином, дослідження лінгвокультурних типажів в Україні є актуальним та продуктивним напрямом дослідження, який допомагає відстежити зміни не лише у мові, а й в уявленнях представників тієї чи іншої лінгвокультури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

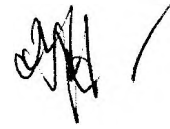
1. *Апресян Ю. Д.* Коннотация как часть прагматики слова / Ю. Д. Апресян // Избранные труды. Интегральное описание и системная лексикография / Ю. Д. Апресян. – М. : Языки русской культуры, 1995. – 767 с.
2. *Апресян Ю. Д.* Прагматическая информация для толкового словаря / Ю. Д. Апресян // Прагматика и проблемы интенциональности. Институт языкознания АН СССР. Проблемная группа "Логический анализ языка". – М. : Наука, 1988. – Т. 2. – С. 7- 44.
3. *Белянин В. П.* Психолингвистика : учебник / В. П. Белянин. – М. : Флинта : Московский психолого-социальный институт, 2003. – 232 с.
4. *Бондарчук О. Ю.* Лінгвокультурний типаж «aussteiger» у сучасному німецькомовному дискурсі : дис. канд. філол. наук: 10.02.04 / О. Ю. Бондарчук // М-во освіти і науки України, Східноєвропейський нац. університет ім. Лесі. Українки Луцьк, 2015. – 222 с.
5. *Виноградов В. В.* Избранные труды : О языке художественной прозы / В. В. Виноградов. – М. : Наука, 1980. – 360 с.
6. *Вікіпедія* – вільна енциклопедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Населення_Одеси. – Населення Одеси.
7. *Грабарова Э. В.* Концепт «savoir vivre» во французской лингвокультуре и его русские соответствия : автореф. дис. на соиск. науч. степ. канд. филол. наук : 10.02.20 / Э. В. Грабарова. – Волгоград, 2004. – 20 с.
8. *Дмитриева О. А.* Лингвокультурный типаж как языковая личность / О. А. Дмитриева // Известия ВГПУ. – 2006. – № 5 (18). – С. 72–75.
9. *Дмитриева О. А.* Лингвокультурный типаж «французский буржуа» / О. А. Дмитриева // Аксиологическая лингвистика : лингвокультурные типажы : сб. науч. тр. / [под ред. В. И. Карасика]. – Волгоград : Парадигма, 2005. – С. 74-88.

10. *Дмитриева О. А.* Лингвокультурные типы России и Франции XIX в. : автореф. дис. на соискание учен. степ. д-ра филол. наук : 10.02.20. / О. А. Дмитриева. – Волгоград, 2007. – 42 с.
11. *Дмитриева О. А.* Лингвокультурные типы России и Франции XIX в. : монография / О. А. Дмитриева. – Волгоград : Перемена, 2007. – 307 с.
12. *Іващенко В. Л.* Термін концепт у психолінгвістичному осмисленні / В. Л. Іващенко // Українська термінологія і сучасність : зб. наук. пр. – К. : КНЕУ, 2003. – Вип. V. – С. 211–217.
13. *Карасик В. И.* Иная ментальность / В. И. Карасик, О. Г. Прохвачева, Я. В. Зубкова – М. : Гнозис, 2005. – 352 с.
14. *Карасик В. И.* Культурные доминанты в языке / В. И. Карасик // Языковая личность : культурные концепты : сб. науч. тр. – Волгоград; Архангельск, 1996. – С. 3-16.
15. *Карасик В. И.* Лингвокультурный типаж / В. И. Карасик // Язык. Текст. Дискурс : Научный альманах Ставропольского отделения РАЛК / [под ред. проф. Г. Н. Манаенко]. – Выпуск 5. – Ставрополь : ПГЛУ, 2007. – С. 85-89.
16. *Карасик В. И.* Лингвокультурный типаж : к определению понятия / В. И. Карасик, О. А. Дмитриева // Аксиологическая лингвистика : лингвокультурные типы : сб. науч. тр. / [под ред. В. И. Карасика]. – Волгоград : Парадигма, 2005. – С. 5-25.
17. *Карасик В. И.* Этноспецифические концепты / В. И. Карасик // Введение в когнитивную лингвистику : [учебн. пос.] / В. И. Карасик. – Кемерово : Графика, 2004. – Вып. 4. – 206 с.
18. *Карасик В. И.* Языковая кристаллизация смысла / В. И. Карасик. – М. : Гнозис, 2010. – 351 с.
19. *Карасик В. И.* Языковой круг : личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – М. : Гнозис, 2004. – 390 с.
20. *Карасик В. И.* Языковые ключи : монография / В. И. Карасик. – Волгоград : Парадигма, 2007. – 520 с.

21. *Караулов Ю. Н.* Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. – 4-е изд. – М. : Едиториал УРСС, 2004. – 264 с.
22. *Касюк Н. С.* Паспорт лингвокультурного типажа «учитель» (на материале анекдотов) Н. С. Касюк // Четвертые чтения, посв. памяти проф. В. А. Карпова. – Минск : РИВШ, 2010. – С. 103-107.
23. *Кобозева И. М.* Лингвистическая семантика : учеб. пособ. / И. М. Кобозева. – М. : УРСС Эдиториал, 2000. – 352 с.
24. *Кононенко В. І.* Українська лінгвокультурологія : навч. посіб. – К. : Вища шк., 2008. – 327 с.
25. *Кочерган М. П.* Загальне мовознавство / М. П. Кочерган. – 2-ге вид. – К. : Академія, 2006. – 466 с.
26. *Красных В. В.* Этнопсихолінгвістика і лінгвокультурологія : курс лекцій / В. В. Красных. – М. : ИТДГК «Гнозис», 2002. – 284 с.
27. *Лендау С. І.* Словники : мистецтво та ремесло лексикографії / Сидні І. Лендау. – К. : К. І. С., 2012. – 480 с.
28. *Маслова В. А.* Когнитивная лингвистика : учебн. пос. / В. А. Маслова. – Мн. : ТетраСистемс, 2004. – 256 с.
29. *Маслова В. А.* Лингвокультурология : учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведения / В. А. Маслова. – М. : Академия, 2001. – 208 с.
30. *Мурзинова И. А.* Лингвокультурные типажи : признаки, характеристики, ценности : коллективная монография / [под ред. О. А. Дмитриевой]. – Волгоград : Парадигма, 2010. – 228 с.
31. *Нахимова Е. А.* Прецедентные имена в массовой коммуникации : монография / Е. А. Нахимова. – Екатеринбург : УрГПУ, 2007. – 207 с.
32. *Нерознак В. П.* Лингвистическая персонология : к определению статуса дисциплины / В. П. Нерознак // Язык. Поэтика. Перевод. Сб. науч. тр. – М. : Московский государственный лингвистический университет, 1996. – С. 112-116.

33. *Санченко Є. М.* Елітарна мовна особистість : від діалектних витоків до літературної мови : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук / Є. М. Санченко. – Луганськ, 2009. – 24 с.
34. Словник української мови : в 11 томах. Т.5 / [під ред. В. О. Винник, Л. А. Юрчук]. – К. : Наукова думка, 1974 р. – 840 с.
35. *Слышкин Г. Г.* Гендерная концептосфера современного русского анекдота / Г. Г. Слышкин // Гендер как интрига познания. Гендерные исследования в лингвистике, литературоведении и теории коммуникации : Альманах. Пилотный выпуск. – М., 2002. – С. 66-73.
36. *Ставицька Л. О.* Соціолінгвістика : про мову «тут» і «тепер» // Слово Просвіти [Електронний ресурс] : Веб-сайт. – Режим доступу : <http://slovoprosvity.org/2010/04/07/>.
37. *Степанов Є. М.* Російське мовлення Одеси : монографія / Є. М. Степанов. – Одеса : Астропринт, 2004. – 496 с.
38. *Химик В. В.* Анекдот как феномен культуры : материалы круглого стола 16 нояб. 2002 г. / В. В. Химик. – СПб., 2002. – С.17–31.
39. *Шевчук Л. В.* Языковое воплощение французского субконцепта «Le savoir-vivre» в одесских песнях / Л. В. Шевчук // Человек. Язык. Культура : сборник научных статей, посвященных 60-летию юбилею проф. В. И. Карасика : в 2х ч. – К. : Издательский дом Д. Бураго, 2013. – 2-е изд. – Ч. 2. – С. 379-383.
40. *Щерба Л. В.* О тройком аспекте языковых явлений и об эксперименте в языкознании / Щерба Л. В // Языковая система и речевая деятельность. – Л., 1974. – С. 24-39.
41. *Яроцька Г. С.* Ціннісні компоненти концепту "родина"/"Motherland" : Лінгвокультурологічний аспект / Г. С. Яроцька // Вісник Одеського національного університету. – 02/2007. – Т.12. – Вип.3.– С.173-180 .
42. *Rosch E.* Cognitive Representation of Semantic Categories / E. Rosch // Journal of Experimental Psychology. – 1975.– P. 192–233.

43. *Weisgerber L.* Muttersprache und Geistesbildung / L. Weisgerber. – Göttingen : Vandenhoeck & Ruprecht, 1929. – 170 s.

A handwritten signature or mark, possibly 'W. R.', with a long horizontal stroke extending to the right.